

Outdoor als praktijkvak in het vmbo (2)

In september 2012 plaatste de KVLO een artikel over de opzet van ons nieuwe praktijkvak Outdoor & Adventure. Dat artikel beschreef de manier waarop het praktijkvak Outdoor & Adventure tot stand was gekomen nadat we een schooljaar het volledige lessencyclus gedraaid hadden. Nu ruim vijf jaar later is het tijd voor een follow-up, en neem ik jullie mee met wat er de afgelopen jaren is gebeurd.

TEKST EN FOTO'S KAJ WEIJTENS

Van dit artikel staat een uitgebreide versie op de website. Daarin onder meer het schema van de lessen per jaar en reacties van oud-leerlingen en wat ze aan de opleiding hebben gehad. Ook vind je daar veel foto's en enkele filmpjes. Het is te vinden via kvlomagazine.nl.

Een korte terugblik

In 2010 mocht ik een onderzoek doen naar de mogelijkheden van het aanbieden van een nieuwe praktijkrichting binnen ons groene vmbo (Helicon Opleidingen). De nieuwe praktijkrichting zou gaan over recreatie en sportieve activiteiten in de natuurlijke omgeving.

Na dat onderzoek kreeg ik van de schoolleiding fiat om aan de slag te gaan en de opleiding start- klaar te maken om in het jaar 2011/ 2012 te kunnen beginnen. Het was een druk jaar, lesmodules ontwikkelen, materiaal aanschaffen, pr-werkzaamheden, stagebedrijven informeren etc. etc. Uiteindelijk was alles rond en lukte het om in september 2011 te starten met de eerste groep leerlingen die hadden gekozen voor het keuzevak Outdoor & Adventure. Na een volledig schooljaar gedraaid te hebben was de conclusie dat het een succes was! Dit succes was zichtbaar doordat de leerlingen erg enthousiast waren en we merkten dat we middels onze outdoorlessen een goede invloed hadden op de algemene competenties. Leerlingen maakten sprongen op gebieden zoals; zelfstandigheid, creatief denken, betrokkenheid bij school, presenteren, verantwoordelijkheid nemen, samenwerken etc. Al met al was de leerling toen al bezig met wat we nu 21st century skills noemen. Kortom, volop kansen om verder door te groeien!

Inmiddels bestaat de praktijkrichting Outdoor (onze nieuwe naam) nu bijna zeven jaar. In de afgelopen jaren zijn er allerlei ontwikkelingen geweest om dit vak nog beter tot zijn recht te laten komen bij onze doelgroep binnen ons onderwijs.

Na het eerste jaar hadden we het qua aanmeldingen van leerlingen even lastig. We waren een nieuwe tak van sport binnen het groene onderwijs en nog niet iedereen kon het direct een plekje geven; ouders en leerlingen die voor een groen vmbo kozen konden een sportieve examen- richting nog niet zo goed plaatsen. Dus kozen leerlingen voor vader traditionele praktijk-richtingen zoals; diervverzorging, groen, bloemsierkunst of voeding. De inhoud van het vak outdoor was op dat moment nog onvoldoende bekend bij leerlingen. Op zich geen ramp, nu konden we onze focus leggen op het verder ontwikkelen

van het lesprogramma. In eerste instantie waren we gestart als keuzevak in klas 3 en 4, en vanaf nu geven we ook lessen in klas 2 van het vmbo. En wellicht volgend schooljaar starten we ook OUTDOOR lessen in de brugklas.

De schoolleiding neemt daar zeer binnenkort de beslissing over. Om leerlingen, ouders en stagebedrijven een goed beeld te geven van de lessen en projecten heb ik toen een Facebookpagina gemaakt waarop we wekelijks een update maakten met foto's en filmpjes van wat leerlingen leren. Social media zijn erg bruikbaar geweest in deze fase, niet om het mooier te maken, maar juist om een eerlijke beeldvorming te creëren.

Samenwerken met externen

Het lesprogramma werd steeds verder ontwikkeld en we vonden partners in de directe omgeving van onze school. We hebben als visie dat we tijdens onze lessen zoveel mogelijk buiten het schoolterrein op authentieke plekken leerarrangementen willen aanbieden.

Wij vinden maatschappelijke betrokkenheid belangrijk, Voor onze MTB-lessen maken we gebruik van de routes die zijn aangelegd door de gemeente. Als tegenprestatie helpen wij daarna mee om de routes te onderhouden. Bovendien zijn outdoormedewerkers wat ons betreft allrounders die ook onderhoudstaken in de natuurlijke omgeving moeten kunnen uitvoeren. Ze leren dus tijdens onze lessen ook hoe ze diverse gereedschappen kunnen gebruiken.

De samenwerking met HTC is heel bijzonder. We hebben daar de afgelopen jaren een heel goede band op gebouwd met de sitemanagers. Die vinden het prachtig wat we doen. En geven ons veel kans om op hun terrein lessen aan te bieden. Het kinderdagverblijf is onderdeel van het bedrijventerrein, wij organiseren daar dan voor de kleintjes weer leuke sport- en spelactiviteiten. Dit is de eindopdracht voor leerjaar 3. We mogen zonder betaling gebruik maken van het Phillips sportbos wat daar voor medewerkers is aangelegd. We hebben toestemming gekregen om in een bosperceel een eigen MTB-route aan te leggen etc.. Daar hebben we dus de jaarlijkse MTB/trailrun challenge georganiseerd. Dit is de eindopdracht voor leerjaar 4.

Verder werken we op diverse vlakken samen met de Fontys Sporthogeschool en hebben we een aantal natuurorganisaties geholpen met het onderhouden van bossen en natuurterreinen. Zoals de Mountainbike route in Waalre waar we de slechte stukken in de route hebben opgeknapt.

Na die zware storm in januari belde men dat er op het terrein bomen waren omgewaaid. Die hebben de leerlingen van onze groene opleiding tijdens de lessen vakkundig kleingezaagd en opgeruimd. Allemaal voorbeelden van mooie projecten waarbij de bereidheid van leerlingen groot is, zo groot dat ze bereid zijn om ook na afloop van de les nog verder willen werken.

Ontwikkelingen op en om school

Een 'eigen plekje' binnen school voor je praktijkvak is wenselijk. Voor ons betekende dat we met leerlingen en collega's een hoekje van het schoolterrein gingen inrichten als outdoorterrein. Voorheen werd dit mooie stukje vooral gebruikt als opslagplaats voor spullen die we misschien ooit nog konden gebruiken. Na een flinke schoonmaakactie zagen we de werkelijke potentie van het buitenterrein. We plaatsten er twee zeecontainers voor onze materialen en bouwden met leerlingen een afdakje. Op het terrein rondom een mooie monumentale wilg geven we allerlei soorten lessen: mes-snijtechnieken, koken in de natuur, boogschieten, lessen touwen en knopen, etc. Het is als het ware ons buitenleslokaal.

Vernieuwing vmbo

Eind 2014 kregen we te horen dat er een vernieuwing voor de praktijkvakken in het vmbo aan kwam.

Voor elk profiel binnen het vmbo werden door een landelijke commissie keuzevakken opgesteld. Hierdoor werd het voor scholen mogelijk gemaakt om ook keuzevakken aan te bieden uit andere profielen. Dit om leerlingen de kans te bieden hun eigen leerroute te laten samenstellen. Bijvoorbeeld; een leerling die op een technische vmbo zit zou een keuzevak uit het profiel zorg en welzijn mogen kiezen.

We kwamen er al snel achter dat de landelijke commissie geen keuzedeel had geschreven waarbinnen wij ons vak vorm konden geven. Gelukkig bestond er de mogelijkheid om een tegenvoorstel in te dienen. Deze kans konden we niet laten gaan en Pieter Rutten (outdoor docent Helicon Nijmegen) en ikzelf gingen deze uitdaging aan. We beschreven de eindtermen voor 'ons' nieuwe keuzevak 'Actief in de Natuur', kregen goedkeuring van ons college van bestuur en verzamelde de nodige handtekeningen vanuit de branche en schoolleiders van aanverwante mbo-opleidingen. Na een aantal formele fases en meerdere malen de documenten te hebben herschreven, kregen

we het bericht dat onze eindtermen goedgekeurd waren. *Actief in de Natuur* was landelijk geaccepteerd en werd een nieuw keuzevak voor het vmbo! De afgelopen twee jaar hebben we samen voor het keuzevak ook een lesmethode ontwikkeld en via een uitgeverij wordt deze nu uitgegeven. Inmiddels is het vak outdoor behoorlijk gegroeid.

Kansen op de arbeidsmarkt

Soms krijgen we de vraag of leerlingen nu echt een kans maken op de arbeidsmarkt als ze in de outdoor recreatie aan het werk willen. Het is een feit dat er in de buitensportbedrijven in het goede seizoen april t/m oktober genoeg werk is. In het laagseizoen zijn er een aantal vaste medewerkers die onderhoudstaken uitvoeren en ook deels minder werken om de overuren van het hoogseizoen te compenseren. Wij zien onze (voor)opleiding dan ook wel iets breder dan enkel de banen bij buitensport bedrijven. Zo kunnen de leerlingen met de verworven competenties ook goed doorstromen naar opleidingen die te maken hebben met evenementen organiseren, onderwijs, natuur in brede zin etc.

Ondernemend onderwijs

Het doel van onze modules is om een klimaat te creëren waarin de leerling ondernemend betrokken is bij het didactische proces. We benaderen de lessen alsof we een outdoorbedrijf zijn waarin onze leerlingen de medewerkers zijn en hun eigen ideeën mogen inbrengen. Dit resulteert in een hoge mate van vertrouwen, betrokkenheid en creativiteit.

Gezien de maatschappelijke tendens waarin duurzaamheid, gezonde voeding en recreëren in de natuur volop in de spotlights staan geloven wij er in dat we de leerlingen hiermee een goede basis kunnen geven! Wat we in elk geval zien is dat leerlingen erg enthousiast zijn over de lessen en er met plezier naar toe komen! Dat is al pure winst!

Na de afgelopen stageperiode hielden er een behoorlijk aantal leerlingen een bijbaantje over bij diverse outdoorbedrijven rondom Eindhoven! Wat laat zien dat ze zich zowel op maatschappelijk niveau als op instructieurniveau enorm ontwikkelen.

Landelijke dekking?

Onlangs kreeg ik van een andere groene scholengemeenschap uit de randstad te horen dat ze ook outdoorlessen op het vmbo gaan aanbieden. Van weer een andere groene scholengemeenschap ontving ik een e-mail dat ze de door ons geschreven module van *Actief in de natuur* hebben aangeschaft en daarmee gaan werken. Al met al vind ik het ontzettend leuk dat het niet alleen op onze school groeiende is, maar dat andere scholen ook steeds meer interesse krijgen in dit mooie vak.

Vind je het leuk om wat ideeën te krijgen bij de projecten die ik hierboven heb beschreven dan kun je kijken op:

<https://www.facebook.com/HeliconOutdoorEindhoven/>

Voor meer informatie over "*Actief in de natuur*" k.weijtens@helicon.nl

Kernwoorden

outdoor, keuzevak, vmbo, vernieuwing

